

Nr 105.

Ankom till Riksdagens kansli den 25 april 1913 kl. 3 e. m.

Utlåtande, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtande av lägenheter från förra regementschefsbostället Frövi nr 1, 2 och 3 med Berga nr 1 och Östankil nr 1 i Västmanlands län.

(1:a Avd.)

I en till Riksdagen den 11 april 1913 avlåten, till jordbruksutskottet för förberedande handläggning hänvisad proposition, nr 225, har Kungl. Maj:t under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag föreslagit Riksdagen medgiva, att fem med litt. A, B, C, E och F betecknade, till förra regementschefsbostället 3 mantal Frövi nr 1, 2 och 3 med $\frac{3}{4}$ mantal Berga nr 1 och lägenheten Östankil nr 1, ett torp, i Skultuna socken av Västmanlands län hörande lägenheter må var för sig med i statsrådsprotokollet angivet område från egendomen upplåtas enligt kungl. kungörelsen den 31 december 1909 angående förändrade grunder för åtgärder i syfte att åt mindre bemedlade och obemedlade bereda tillfälle att förvärva egnahemslägenheter från vissa kronoegendomar och med iakttagande av de i kungl. brevet till domänstyrelsen samma dag i fråga om tillämpningen av berörda grunder meddelade närmare bestämmelser samt med förbehåll, på sätt i statsrådsprotokollet närmare angives, dels om av domänstyrelsen för lägenheterna föreslagna utfartsvägar, dels ock om ordnande av bostadsfrågan för innehavaren av lägenheten litt. F i överensstämmelse med av uppskattningsmännen i sådant hänseende uppgjort förslag.

Till berörda statsrådsprotokoll har departementschefen i förevarande ärende anfört följande:

»Vid en under år 1912 hållen uppskattningsförrättning för förnyad utarrendering av den 14 mars 1915 arrendelediga förra regementschefs-bostället 3 mantal Frövi nr 1, 2 och 3 med $\frac{3}{4}$ mantal Berga nr 1 och lägenheten Östankil nr 1, ett torp, i Skultuna socken av Västmanlands län, vilken egendom lämnar mer än 600 kronor i årligt arrende, har förslag väckts om upplåtande av lägenheter från egendomen.

I skrivelse den 14 mars 1913 har domänstyrelsen underställt det väckta förslaget Kungl. Maj:ts prövning och därvid överlämnat instrumentet över berörda förrättning samt övriga till ärendet hörande handlingar, däribland karta över egendomens inägor, upprättad av extra lantmätaren Tor Hjertqvist år 1911 i två exemplar, det ena angivande ovannämnda lägenheter.

Av dessa handlingar inhämtas, bland annat, följande.

Ifrågavarande egendom, som är belägen 5 kilometer från Skultuna järnvägsstation och 15 kilometer från Västerås, innehåller en sammanlagd areal av 215.961 hektar, därav 167.99 hektar tomter och åker, 24.908 hektar äng och odlingsmark, 13.84 hektar backar och 9.223 hektar impediment.

Å egendomen finnas fem med kronans hus bebyggda torp, benämnda Stora Månsbo, Lilla Månsbo, Stora Kattbo, Lilla Kattbo och Östankil samt tre med innehavarna tillhöriga hus bebyggda lägenheter, kallade Rönningstorp, Kärrbotorp och Bergatorp, samtliga enligt nu gällande arrendekontrakt dagsverksskyldiga till gården.

Dessa torp och lägenheter hava såsom sådana synts uppskattningsmännen icke erforderliga efter utgången av nu pågående arrendeperiod. Innehavarna av torpen ävensom innehavaren av lägenheten Kärrbotorp hava framställt önskan att vid nu löpande arrendeperiods utgång få köpa en var sin lägenhet. Uppskattningsmännen hava förordat dessa framställningar, dock att innehavaren av torpet Östankil på grund av hög ålder, svag ekonomi och andra orsaker ansetts icke kunna komma i betraktande vid den reglering av lägenheternas disposition, som av uppskattningsmännen funnits nödig för ändamålet.

Uppskattningsmännen hava föreslagit, att följande å kartan med röda gränslinjer utmärkta områden måtte försäljas, nämligen:

lägenheten litt. A, motsvarande den å kartan med nr 2 betecknade ägolotten och omfattande ej mindre hela det nuvarande torpet Östankil eller ägofigurerna å kartan nr 113—127, än även största delen av torpet Stora Månsbo ävensom en del av torpet Lilla Månsbo och en del

utmark, eller ägofigurerna nr 156, 157, 159—163, 318, 336 och 337 jämte delar av ägofigurerna nr 155 och 158, med en areal av tillhoppa 10.12 hektar, därav 5.477 hektar åker och tomt, 4.431 hektar betes- och skogsmark samt 0.212 hektar impediment;

lägenheten litt. B, motsvarande den å kartan med nr 3 betecknade ägolotten och omfattande hela lägenheten Kärrbotorps inägor med något tillägg i såväl åker som utmark, eller ägofigurerna å kartan nr 128—134, 315 och 316, med en areal av tillhoppa 3.017 hektar, varav 1.75 hektar tomt och åker, 1.244 hektar betes- och skogsmark samt 0.023 hektar impediment;

lägenheten litt. C, omfattande, bland annat, största delen av torpet Lilla Månsbo och motsvarande de å kartan med nr 1 och 4 betecknade ägolottorna, eller ägofigurerna nr 135, 136, 138—154, 317, 319, 320 och 335 samt delar av ägofigurerna nr 137, 155 och 158, med en areal av tillhoppa 11.226 hektar, därav 5.467 hektar tomt och åker, 1.27 hektar äng, 4.379 hektar betes- och skogsmark samt 0.11 hektar impediment;

lägenheten litt. E, omfattande, förutom annat, största delen av torpet Lilla Kattbo och motsvarande den å kartan med nr 6 betecknade ägolotten, eller ägofigurerna nr 217—224, 226—228, 250, 260—303, 322—324, 331 och 334 samt del av ägofiguren nr 225, med en areal av tillhoppa 13.253 hektar, därav 7.962 hektar tomt och åker, 0.164 hektar äng, 4.972 hektar betes- och skogsmark samt 0.155 hektar impediment; samt

lägenheten litt. F, innefattande, bland annat, största delen av torpet Stora Kattbo samt motsvarande den å kartan med nr 7 betecknade ägolotten, eller ägofigurerna nr 229—249, 251—259, 321, 332 och 333 samt del av ägofiguren nr 225, med en areal av tillhoppa 11.285 hektar, därav 8.15 hektar tomt och åker, 0.347 hektar äng, 2.574 hektar betes- och skogsmark samt 0.214 hektar impediment.

De bägge sistnämnda lägenheterna hava stugubyggnad under samma taklag. För underlättande av uppförande av särskild bostadsbyggnad för lägenheten litt. F hava uppskattningsmännen hemställt dels om överlåtande till blivande ägare därav av en å ägora till hemmanet Berga nu stående, för detta hemman obehörlig loge för en köpeskilling av 150 kronor samt dels för utflyttning avdrag å köpesumman med 375 kronor, dock under förutsättning att den sålunda föreslagna bostadsbyggnaden bleve inom tre år från tillträdesdagen fulländad; och borde innehavaren av lägenheten litt. F berättigas att under samma tid kvarbo i förenämnda stugubyggnad, varefter densamma i sin helhet skulle tillfalla lägenheten litt. E.

Vidare hava uppskattningsmännen ansett, att förbehåll om utfartsvägar borde vid försäljningen göras, för innehavaren av lägenheten litt. C

över lägenheten litt. A för framforslande av skogsprodukter från det med nr 1 betecknade området, för innehavaren av lägenheten litt. B över lägenheten litt. C till järnvägsövergången samt för innehavaren av lägenheten litt. E över lägenheten litt. F likaledes till järnvägsövergången, allt mot deltagande i vägunderhåll; varjämte föreslagits det förbehåll, att innehavarna av samtliga lägenheter skulle äga nyttja den med ägofiguerna nr 249 och 250 betecknade vägen mot Böle.

Lägenheterna hava saluvärderats, litt. A till 4,325 kronor, därav 1,900 kronor 70 öre för ståndskog, litt. B till 680 kronor, därav 95 kronor 50 öre för ståndskog, litt. C till 3,920 kronor, därav 1,247 kronor 60 öre för ståndskog, litt. E till 3,800 kronor, därav 157 kronor 50 öre för ståndskog, samt litt. F — efter avdrag av ovanberörda belopp å 375 kronor, utgörande ersättning för utflyttning — till 3,600 kronor, därav 376 kronor för ståndskog och 150 kronor för logen vid Berga; och hava lägenheterna åsatts arrendevärden av respektive 126, 33, 140, 195 och 197 kronor.

Uppskattningsmännen hava föreslagit, att lägenheten litt. A måtte hembjudas till innehavaren av torpet Stora Månsbo, lägenheten litt. B till innehavaren av lägenheten Kärrbotorp, lägenheten litt. C till innehavaren av torpet Lilla Månsbo, lägenheten litt. E till innehavaren av torpet Lilla Kattbo och lägenheten litt. F till innehavaren av torpet Stora Kattbo.

Beträffande lägenheten litt. D eller den å kartan med nr 5 betecknade ägolotten, som innefattar största delen av nuvarande torplägenheten Rönningstorp, hava uppskattningsmännen, då lägenhetens innehavare avböjt honom givet anbud att få inköpa ägolotten, hemställt, att lägenheten måtte i kronans ägo bibehållas för att efter åbyggnadernas inlösen disponeras såsom torplägenhet för arbetare å kronans skogar, vilken hemställen biträts av vederbörande jägmästare. Emellertid hava uppskattningsmännen saluvärderat lägenheten — som omfattar å kartan ägofiguerna nr 304—314 och 325—330 med en areal av tillhoppa 7.348 hektar därav 3.618 hektar tomt och åker, 1.02 hektar äng samt 2.71 hektar betes- och skogsmark — till 1,950 kronor, därav 478 kronor 20 öre för ståndskog, samt åsatt lägenheten ett arrendevärde av 63 kronor.

Kungl. Maj:ts befallningshavande har icke funnit anledning till annan erinran emot uppskattningsmännens förslag, än att det syntes Kungl. Maj:ts befallningshavande tvivelaktigt, huruvida nuvarande innehavarna av torpen Lilla Kattbo och Stora Kattbo, vilka, såsom nämnts, av uppskattningsmännen föreslagits till erhållande av hembud, den förre

vid försäljning av lägenheten litt. E. och den senare vid försäljning av lägenheten litt. F, kunde anses berättigade härtill.

Överjägmästaren i Bergslagsdistriktet har förklarat sig icke hava någon erinran mot ifrågavarande förslag.

Domänstyrelsen har lika med uppskattningsmännen ansett, att lägenheten litt. D ej borde nu avhändas kronan, helst den vore belägen å egendomens skog. Förslaget om försäljning av de övriga lägenheterna har styrelsen biträtt endast med det tillägg, att vid försäljning av lägenheten litt. A jämväl innehavaren av lägenheten litt. B borde förbehållas rätt till utfartsväg över lägenheten litt. A. Den omständighet, som, enligt vad från Kungl. Maj:ts befallningshavande inhämtats, föranlett nämnda myndighets tvekan beträffande hembuds rätt för innehavarna av torpen Lilla Kattbo och Stora Kattbo, nämligen att de brukat torpen allenast sedan år 1910, syntes styrelsen ej böra hindra, att åt en var av dem hembjödtes den lägenhet, vari hans torp till största delen inginge.

För egen del instämmer jag i allo med domänstyrelsen och hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte i proposition föreslå Riksdagen medgiva — —».

Då utskottet icke haft något att erinra mot ifrågavarande framställning, får utskottet hemställa,

att Kungl. Maj:ts förevarande proposition må av Riksdagen bifallas.

Stockholm den 25 april 1913.

På jordbruksutskottets vägnar:

GÖSTA TAMM.

Närvarande: herrar Tamm, Odelberg, frih. De Geer, Paulson, Fahlén, Lindblad, Pers, Ericsson, Lundell, Nilsson i Kabbarp, Kronlund, Andersson, Linders, Bosson och Olausson.
